

Fondator: Gheorghe Doran

Cenăzeanul

asociația
culturală
concordia
cenad

Periodic de opinie și informare socio-culturală • Anul XXI (2013) nr. 4

Din cuprinsul acestui număr:

- Întrebări pe adresa Primăriei ● Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad
- Forumul publiciștilor din presa rurală bănățeană ● Întâlnire la Cenad ● Die Bedeutung der römisch-katholischen Pfarrei und des Glaubens in Tschanaad ● Хлеб наш наушни дај нам данас ● Dieceza de Cenad. Un mileniu de istorie ecclaziastică (1030-1919/1930) ● Tomislav Giurici, un cenăzean de dicționar ● Haiducii au luat vacanță ● Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni ● Clar obscur de Cenad... ● Pelerinaj la Locurile Sfinte (VII) ● „Dacă nu găseam cui să le dau, le puneam în cutii, în fața farmaciei“

Întrebări pe adresa Primăriei

**Răspunde dl Nicolae Crăciun,
primarul comunei Cenad**

Ce perspective sunt pentru ca localitatea Cenad să beneficieze de toate străzile asfaltate?

Îmi este foarte greu să prognozez o dată la care să fie asfaltate toate străzile din Cenad, astăzi și din simplul motiv că nu vreau să par populist sau să mint pe cineva. Un lucru este însă cert și anume că vom asfalta în această toamnă încă un kilometru de străzi din fonduri proprii, pentru a realiza anumite legături cu Drumul Național. În momentul de față, noi ne aflăm într-o situație delicată și anume că toți locuitorii din Cenad sunt plătitorii de taxe și impozite dar, în schimb, infrastructura de drumuri este diferită. Oricât ne-am dori să asfaltăm toate străzile într-un timp foarte scurt, acest lucru va fi imposibil.

Care sunt posibile alte proiecte ce s-ar putea bucura de finanțări nerambursabile în beneficiul comunității locale?

Finanțările nerambursabile vor putea fi accesate abia din anul 2014 și se întind pe o perioada de șase ani, iar la ora actuală nu se știe ce măsuri se vor finanța, care va fi nivelul finanțărilor, și nici dacă, în cazul că ai mai avut o finanțare nerambursabilă pe un element de infrastructură, vei mai putea accesa bani pe același tip de infrastructură, în cazul nostru modernizare de străzi. La ora actuală, acestea sunt doar presupuneri și speculații. Ne-am bucurat foarte mult dacă am putea accesa cât mai mulți bani europeni, deoarece reprezentă singura sursă majoră de bani.

De asemenea, trebuie precizat faptul că, acum, ne este foarte greu să demărăm întocmirea anumitor studii de fezabilitate, deoarece nu știm ce și cât se va finanța după 2014. Evident că ne gândim în primul rând la infrastructura de drumuri, apă, canal, la învățământ și componenta socială.

Care este situația actuală în cazul noului cămin cultural?

În data de 3 septembrie, se va termina probabil procesul cu firma constructoare și vom demara licitația pentru atribuirea lucrării, o parte din banii necesari fiind alocați din bugetul local. Ne bucurăm însă că am reușit să construim o creșă care se va deschide odată cu începerea anului școlar. Această construcție este probabil singura construcție nouă realizată de către Primărie în ultimii 80-90 ani.

4. Ce măsuri a întreprins administrația locală pentru integrarea în comunitate a cetătenilor nouveniți în localitate după plecarea șvabilor?

Administrația de după 1990 nu mai putea face foarte multe lucruri pentru integrarea în comunitate a cetătenilor nouveniți, pe motiv că majoritatea sau chiar toți au primit case din fondul locativ al comunei care au aparținut etnicilor șvabi. Legea 112/1995 a permis cumpărarea de către ei a acestor case, cu acordarea unui avans de 30%. Toate casele au fost cumpărate și trebuie să recunoască că sunt mulți dintre cei care s-au mutat în Cenad în anii 1980 care s-au integrat foarte bine. La ora actuală consider că noțiunea de „venitură“ a dispărut, deoarece toți sunt deja cenăzeni cu decenii în spate. **(D.B.)**

Dolma cenăzeană, asfaltată cu finanțare europeană, printr-un proiect româno-maghiar de 1 858.453,24 euro, unul dintre obiective fiind prevenirea degradării lucrărilor hidrotehnice prin asfaltare. Din fotografie, se vede clar că pe dolmă se circulă cel puțin cu autoturisme. Întrebarea este cât timp va trece până la primele... crăpături și cratere. În lipsa unor borduri adânci este logic faptul că asfaltul cenăzean se va... dejghina. Și-atunci la ce bun asfaltarea cu pricina? **(D.B.)**

Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad

De la precedenta apariție a revistei „Cenăzeanul“ și până la predarea la tipar a numărului de față, Consiliul Local a aprobat următoarele hotărâri:

Hotărârea nr. 24 din 15 iulie 2013 privind prelungirea valabilității Planului Urbanistic General al comunei Cenad:

„Art. 1. - Se prelungește valabilitatea Planului Urbanistic General al comunei Cenad aferent, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local Cenad nr. 24/13.11.2000, până la aprobarea și intrarea în vigoare a nouului Plan Urbanistic General, dar nu mai târziu de 30 decembrie 2015.“

Hotărârea nr. 25 din 26 august 2013 privind rectificarea bugetului local Varianta I:

„Art. I - Se aproba rectificarea bugetului local Varianta a-I-a, conform anexelor care fac parte integrantă din prezenta hotărâre.“

Facem precizarea că documentele în cauză se pot consulta pe larg la sediul Primăriei Cenad.

Miroslav Marianuț

Forumul publiciștilor din presa rurală bănățeană

Localitatea Toracul Mare din Serbia a găzduit vineri, 30 august 2013, cel de-al treilea forum al publiciștilor din presa rurală din Banatul istoric, eveniment la care a participat pentru prima dată și subsemnatul, în postura de proaspăt membru al Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat și de redactor al revistei „Cenăzeanul“. Este o onoare pentru noi faptul că regretatul profesor Gheorghe Doran s-a numărat printre membri fondatori ai acestei organizații internaționale.

De ce anume la Torac, în Banatul Sârbesc și nu aici, în România? Simplu. Fiindcă în țara vecină există o filială a organizației. Este o urmare firească a destinderii politice în general, care a dus la suprimarea, de ambele părți, a vizelor de intrare. E de la sine înțeles că pentru cetățenii României, țară ce face parte din Uniunea Europeană, trecerea frontierei în Serbia se face și pe bază de carte de identitate.

Prezența a fost consistentă. Au participat 19 din cei 24 de membri ai organizației-mamă din România și majoritatea membrilor filialei din Serbia. Luările de cuvânt au fost numeroase. S-a insistat mult pe problema prezervării graiului bănățean, pe problemele întâmpinate de redactori și editori, pe importanța publicațiilor în viața comunităților sătești. Subsemnatul, în calitate de fondator și administrator general al Proiectului Banaterra – Enciclopedia Banatului (www.banaterra.eu) am invitat pe cei prezenți să trimită formatele digitale ale publicațiilor la Banaterra, spre a fi inserate pe portal și, astfel, să ajungă să fie citite în întreaga lume (revista „Cenăzeanul“ fiind deja prezentă).

Participanții la forum au făcut schimb de publicații. În final, au primit cu toții diplome de participare.

În context, trebuie neapărat faptul că românii din Banatul Sârbesc ne pot efectiv da lectii la capitolul presă rurală și la mobilizarea forțelor locale în scrierea textelor.

În partea a doua a întâlnirii, membrii organizației și-au ținut adunarea generală de alegeri. Prietenul Cenadului, muzeograful Ioan Traia de la Muzeul Satului Bănățean, cel care a și fondat organizația, a fost (re)ales ca președinte

al organizației, până atunci el având calitatea de secretar și președinte interimar.

A urmat o masă prietenească la parohia Bisericii Ortodoxe Române din localitate, condimentată cu muzică populară românească, îndeosebi din Banat.

Forumul a fost prima acțiune care a deschis Sărbătoarea satului Torac, programată pentru 30 august-1 septembrie.

Dušan Baiski

Întâlnire la Cenad

Cine bea prima apă la Cenad va duce întotdeauna dorul de casă. Șvabi cenăzeni emigrați în Germania se întorc frecvent în satul lor natal. Pentru a merge la cimitir, unde zac pentru eternitate rudele, prietenii și cunoștințele lor, sau pur și simplu pentru a mai revedea încă o dată casele, ulițele și pământul unde au copilarit.

Am corespondat multe luni prin e-mail sau pe Facebook cu doamnele Pauline Puschitt, președinta Comunității Cenăzenilor (Heimatortsgemeinschaft Tschanad) din

De la stânga la dreapta: dl Bender, Lieselotte Bender, Dušan Baiski, Pauline Huschitt

Germania, Lieselotte Bender și Brunhilde Hinkel, autoarea impozantelor două volume despre arborele genealogic al șvabilor cenăzeni („TSCHANAD/CENAD IM BANAT 1764-2007“), însă nu ne cunoșteam deloc în viață reală, fiind din generații diferite. Altfel spus, deși am frecventat cu toții școala cenăzeană, am fost elevi în ani diferiți și, cu siguranță, la secții diferite.

Spre bucuria mea, dna Huschitt mi-a scris că vine în România și că va merge și la Cenad. Un excelent motiv să ne întâlnim, să ne cunoaștem și să povestim.

Întâmplător, exact în aceeași perioadă se aflau la Cenad și Lieselotte Bender cu soțul, dar și familia Anuichi, astfel că întâlnirea a fost una extinsă. Poveștile au fost multe. Unele frumoase, altele triste, acestea legate, evident, de deportările în Rusia și Bărăgan. De colectivizare, de plecarea definitivă în Germania.

A rămas să ne revedem la anul. Iar între timp, să colaborăm la revista „Cenăzeanul“.

D. Baiski

„Die Bedeutung der römisch-katholischen Pfarrei und des Glaubens in Tschanad“

Interview mit seiner Excellents Martin Roos, Bischof in Temesvar

- Excelenz, aus der Geschichte wissen wir das der Ort Tschanad eine wichtige Rolle als Bischofsitz inne hatte. Welchen Platz nimmt die Tschanader Pfarrei, in der Gegenwart, unter den römisch katholischen Pfarreien der Diözese Temesvar heute ein?

- Juridisch betrachtet, nach dem Dom von Temesvar, steht die römisch-katholische Kirche in Tschanad an erster Stelle, da unter der jetzigen Kirche der heilige Gerhard begraben wurde. Beim Bau der Kirche wurde beim Aushub des Fundamentes der Sarkofag des heiligen Gerhard gefunden. Dieser Sarkofag steht mitten im Presbyterium und dient als Altar.

- Die römisch-katholische Kirche in Tschanad feiert alljährlich das Fest des heiligen Gerhard, der hier lebte und wirkte, am 24. September. Was bedeutet oder was sollte er den Menschen in Tschanad bedeuten zumal er einige Zeit vor der Großen Schisma im Jahre 1054 lebte?

- Der Heilige Gerhard war und ist ein Heiliger der universellen christlichen Kirche, sein Wirken war konfessionsunabhängig

Sein Wirken und seine Taten sollten gerade in der heutigen Zeit ein Vorbild für alle Christen sein. Seine Lehren haben heute wie damals ihre Gültigkeit.

- Tschanad war schon immer eine multiethnische Gemeinde, in der katholische Priester verschiedener Nationen tätig waren. Nach der fast kompletten Auswanderung der Deutschen aus Tschanad ging die Anzahl der Katholiken steil bergab. Was unternimmt die Kirche um die verbliebenen Gläubigen zu behalten und zu motivieren?

- Die Pfarrei besteht nach wie vor und wird auch in Zukunft bestehen.

In erster Linie ist dort ein eigener Pfarrer, der sich um die Belange seiner Gläubigen bemüht. Das ist in der heutigen Zeit nicht selbstverständlich und auch nicht ganz einfach zu meistern. Die Diözese Temesvar wird auch in Zukunft großen Wert auf den Fortbestand der römisch katholischen Kirche in Tschanad legen.

- Die Kirche und der Glaube waren schon immer von zentraler Bedeutung im gesellschaftlichen Leben, heute jedoch, gerade unter dem Einfluss der sogenannten „Moderne“ sind viele Menschen orientierungslos, haben Schwierigkeiten einem Vorbild zu folgen. Was bietet die Kirche diesen Menschen?

- In erster Linie ist es Aufgabe der Kirche das Evangelium zu verkünden. Damit dies auch von vielen

vernommen und angenommen wird ist eine Beteiligung am kirchlichen Leben eine Grundvoraussetzung. Es gibt viele unterschiedliche Arten der Beteiligung, sei es Religionsunterricht oder Mitarbeit in verschiedenen katholischen Vereinen oder Gruppen. Die Kirche bietet hier eine breite Palette an. Annehmen und Mitmachen müssen dies die Menschen. Die Familien sollten die Notwendigkeit der Einbindung in kirchliche Aktivitäten erkennen. Sie müssen erkennen wie wichtig, gerade für Jugendliche, ein fester Glaube ist.

- Welches sollte die Rolle der Intellektuellen im Gemeindeleben der Bevölkerung Tschanads in der heutigen Zeit sein?

- Ich denke da in erster Linie an die Lehrer und Lehrerinnen, an die Erzieherinnen, die schon immer eine Vorreiterrolle inne hatten. Sie waren und sind es auch heute noch, die ganze Generationen prägen. Deren Arbeit hat eine wesentliche Auswirkung auf das spätere Leben der jungen Menschen. Neben diesen sind die anderen Intellektuellen genau so gefordert. Ihre Lebensweise sollte nachahmenswert sein.

- Welche Arbeiten oder Bücher haben sie bis heute veröffentlicht?

- „Maria Radna, ein südosteuropäischer Wallfahrtsort“ Diese Arbeit besteht aus zwei Bänden und beschreibt die Entstehungsgeschichte des bekannten Wallfahrtortes aus kirchenhistorischer Sicht. „Alte Diözese Csanad“ Band 1-3. Auch diese Arbeit ist eine kirchenhistorische Arbeit. Sie beschreibt die Entstehung unserer Diözese, die ihren Ursprung in Tschanad hat.

- Was können oder wollen Sie unseren Landsleuten mitteilen?

- Ich möchte alle Tschanader ganz herzlich Grüßen und ihnen sagen, dass wir sie alle zum alljährlichen Festgottesdienst am Gerharditag erwarten. Sie mögen dem christlichen Glauben treu bleiben. Denn nur unser Glaube ist, seit zweitausend Jahren, ein beständiger Wert im Wandel der Zeit.

- Sehr geehrter Monsignore, ich danke Ihnen ganz herzlich für dieses Gespräch und wünsche Ihnen alles Gute für die Zukunft.

Interview geführt von Pauline Huschitt am 1 August 2013 in der bischöflichen Residenz der römisch katholischen Diözese Temesvar für die Zeitschrift „Cenăzeanul“.

...Хлеб наш насушни дај нам данас... I

(у славу хлеба насушног)

Народно предање каже да се о Петровдану лето уморно већ полако предаје.

Ово је лето било посебно, сувише спарно, суво... Кише су нас опкољавале, жедна и напукла банатска црница вапила је тражећи водену благодет.

Овог лета поља су нам само од пшенице поклонила леп приход, од које ће свако од нас читаве године приуштити "хлеб насушни"...

Равница плодна – пшеница – брашно и хлеб... а изнад свега тежачки рад сељака и потреба да се прехрани планета.

Сва људска бића, широм земљиног шара леже на пшеничном зрну, из њега исклијала.

У детињству стари су нас учили да поштујемо, да не газимо, да не ружимо свако пшенично зрно јер је на врху сваког исклесан човечији лик (богочовека) јер је то зрнце наш живот, "хлеб наш насушни".

Онда није чудно што је култ жита један од најсвеобухватнијих култова читаве историје.

Хлеб, као основна храна био је обично један од узрока пропадања цивилизација или изазивања револуција. Мало је прича тако фантастичних и свеобухватних као што је она о хлебу. Јер, то није само прича о храни насушној, већ и прича о човеку кроз сво ово време.

Откако је жито пренето из асирских и вавилонских равница у Европу, хлеб добија значај најважније хране и постаје и метафора живота.

У Новом Тестаменту хлеб се идентификује са телом Христа, хлеб је симбол духовне хране.

Код нас, Срба хлеб прати човека током целог живота, а његово присуство у најразноврснијим ритуалима, магијским обредима и народним веровањима просто фасцинира.

Цео наш живот, заправо, и тече између два хлеба – слатке погаче за новорођенче и погаче, исто слатке за покој душу... а између: погача "поступовница" која се прекреје да детињој глави када дете прохода, колач за кућни светац, божићни колач, колачићи, здравље, сунце, чесница, итд., ускршњи колачи, паскурице за задушнице, младина погача, колач за кума, колачићи за парастос, када се тражи утопљеник колач се пусти на реку, парче меканог хлеба ставља се до шест недеља на пенџер за душу умрлог итд. итд.

Ето, како се хлеб везује за појам живота нас, људи, а то је тако видно и у нашим изрекама и пословицама:
"Добар ко (добр) лебац"

"Горка кора леба"
"Ја њега лебом, он мене штапом"
"Мекан лебац ко душа"
"Нек стоји, то не тражи (иште) леба"
"Умесити неком колач"
"Тражи преко (х)леба погаче"
"Нема леба без мотике"
"Нисам се том колачу надао"
"Потребно ко лебац насушни"
"Оће (иште) леба без мотике"
"Умесиће му он погачу ! " итд. итд.

У средини жита, тог хлебног "Triticum aestivum", у бескрајној банатској равници извишено, као див, стоји човек, СЕЉАК и расте заједно са коленцима жита. У његовом се оку огледа будући хлеб, док му се откуцаји срца поистовећују са звецкањем зrna у тврдој благословеној шаци.

Сељак је роб и господар равнице и жита, у његовим рукама хлеб има сјај сунца, мекоћу зеље црнице и вредност деце наследника.

Зов земље нико не чује, не поштује и не разуме боље од сељака, од правог орача, од хранитеља свију нас.

А када једе хлеб, сељак га не једе као други.

Лебац "начне" домаћин, који га у руке узима и ножем одозго прекрсти, те га онда сече на кришке и дели укућанима. Та кришка се полако ломи, са поштовањем, сакупљају се и једу и мрве.

Хлеб, а ни мрве се на земљу не бацају јер је из ње са муком отргнут.

Од малена смо знали да се "лебац не прдачи" (баца, гази, ружи) јер је то "гријота", јер ће ти се хлеб од уста отети.

Хлеб се поштовао као светиња... јер се знао смисао и вредност те хране наше насушне, јер се млађима говорило о хлебу који има "девет кора" и да "Нема леба без мотике"...

Сада се хлеб више користи, а мање поштује, нажалост.

Често виђаш изгажен хлеб, бачен у и поред канти за смеће, деца се грудвају изгњеченим залогајима хлеба... а знали смо скоро да сваку кришку, кору и мрву употребимо.

Нисмо тражили само мекани хлеб (јер се, обично, код куће месио за недељу дана) већ смо знали да од тврдог хлеба испечемо квашенице и прженице, да скувамо попару, да измрвимо презле, да суве коцкице умачемо у млеко, чај или "емпер супу", знали смо да црну кору потопимо и добијемо црну "цигуру" за млеко, али нисмо бацали, хлеб нисмо "прдачили".

Знали смо...али је све то пало у болни заборав.
(*Наставак у следећем броју*)

Јаворка Марков Јоргован

Dieceza de Cenad. Un mileniu de istorie ecclaziastică (1030-1919/1930) - II*

(Urmare din numărul trecut)

Sunt cunoscuți astfel următorii episcopi: Sf. Gerhard de Sagredo (1030-1046); Maurus (1046-1053); necunoscut; necunoscut; Laurentius (1083-1113); Besterdus (1138); Paulus I. (1142); Joannes I. (1148); Stephanus I. (1156-1174); Saulus de genere (din familia Geur) (Györ) (1188-1192); Crispinus (1192-1193); Joannes II. (1198-1201); Desiderius (1202-1229); Bules (Basilus) de genere Lád (1229-1243); Blasius (1243-1254);

Din păcate nu de la toți acești urmași ai Sfântului Gerhard deținem informații concrete privind viața și activitatea lor. Nu puțini dintre ei au ocupat doar temporar scaunul episcopal de Cenad, devenind ulterior mitropoliți de Kalocsa sau chiar arhiepiscopi-primați de Esztergom, în această calitate consacrandu-i pe regii Ungariei medievale la urcarea pe tron. Dar nu doar cariera ecclaziastică era una pe care se putea accede în epocă. Dintre episcopii de Cenad, Saul de Geur și Desiderius au ocupat importanța demnitate, în epocă, de cancelari ai regatului.

Timpurile s-au dovedit însă aspre cu moștenirea lăsată de Sfântul Gerard. Prima mare distrugere prin care Dieceza a trecut a fost pustiirea tătară din anul 1241. Canonicul Rogerius din Oradea va descrie amănunțit în opera sa intitulată „*Carmen miserabile*“ groaznicile distrugerii provocate de tătari în năvălirea lor. Orașul episcopal Cenad a fost incendiat, nenumărați creștini uciși, mănăstirea și biblioteca episcopală distruse prin incendiere. Una dintre multele mănăstiri distruse în această năvălire a fost și cea a călugărilor cistercieni de la Igriș. Ea a urmat la doar câteva zile după distrugerea Cenadului. La Igriș au fost distruse biblioteca, mănăstirea și biserică împreună cu mormintele regelui Andrei al II-lea și al soției acestuia Jolanta.

II. Perioada dintre reconstrucția diecezei în urma distrugerilor provocate de tătari, sub episcopul Blasius (1243-1254) și catastrofa de la Mohács (1526), respectiv căderea Timișoarei și a Banatului sub stăpânirea semilunei otomane.

Este meritul episcopului Blasius, urcat pe tronul episcopal în anul 1243, de a fi un al doilea întemeietor al diecezei. Din ruine, foamete și distrugere el va reclădi catedrala, bisericile, mănăstirile și reședința episcopală de

la Cenad, împreună cu zidurile orașului. În urma năvălirii tătare mulți preoți au pierit, capitolul a fost distrus, mulți credincioși au fugit sau au fost duși în robie. O serie întreagă de mănăstiri au fost trecute prin foc și sabie. În aceste condiții s-a permis – în urma pierderilor masive de populație – pătrunderea și aşezarea în regat a unor „*ospites*“, bună parte dintre ei pătrunzând și pe teritoriul Diecezei de Cenad. Cumani, pecenegi, iazigi sau calizi mahomedani se pot bucura acum de acceptul regelui Béla al IV-lea de a fi primiți în Ungaria. Episcopii însă, vor trebui să ia de la capăt munca de încreștinare a acestor nou veniți, fiind ajutați în acest punct, în bună măsură de ordinele cerșetoare: franciscanii și dominicanii.

Vechile abații benedictine sau cisterciene, dacă mai existau, erau mult reduse ca număr și călugări. Noua stare de fapt este descrisă între anii 1333-1337 de emisarii papali aflați pe teritoriul diecezei pentru strângerea dijmelor destinate finanțării războiului cu turci. Aceștia consemnau pe lângă importantul Capitul Catedral și un număr de 250 de parohii organizate în şapte arhidiaconate. Tot în această primă jumătate a secolului al XIV-lea regalitatea maghiară își mută reședința, deși doar temporar... tocmai la Timișoara, adică pe teritoriul episcopilor de Cenad.

Deși puternic marcat de lupta apărătorilor creștinătății, Iancu de Hunedoara, Matei Corvin, Paul Chinezu și de ce nu, a sfântului Ioan din Capistrano, secolul al XV-lea este foarte des marcat de atacurile ale tot mai crescândei puteri și amenințări turcești, Banatul devenind unul din teatrele de luptă predilekte. Tot acum (1459) cad iarăși zidurile Cenadului, refăcute de episcopul Blasius.

Secolul al XVI-lea va aduce cu sine noi distrugeri și suferințe pentru creștini și implicit pentru Dieceza de Cenad. Astfel, în timpul răscoalei țărănești conduse de Gheorghe Doja, răsculații îl vor ucide în anul 1514, în apropiere de Nădlac, pe episcopul de atunci Nicolaus de Csák. După doar doisprezece ani de la acest nefericit eveniment, la 29 august 1526, episcopul de Cenad, Francisc de Csahol, va cădea alături de rege și de magnații țării, pe câmpul de luptă de la Mohács. Vor mai trece însă încă 26 de ani până când întreg teritoriul diecezan va intra sub nefasta dominație a semilunei otomane. Briccius (Bereczk) (1259-1275); Gregorius I. (1275-1291); Antonius I. (1298-1307); Benedictus (1307-1332); Jacobus de Placentia, dictus (zis) Longobardus (1333-1343); Stephanus II. de Büki (1343-1344); Gebhardus, alias Galhardus de Carceribus (1344-

* Material prezentat pe 5 octombrie 2009, la Cenad

1345); Gregorius II. (1345-1350); Thomas I. Telegdi (1350-1358); Gregorius III. (1359-1360); Dominicus Babek de Pelseöcz (1360-1373); Nicolaus I. (1373-1375); Paulus II. (1377-1379); Thomas II. (1379-1380); Joannes III. (1380-1386); Joannes IV. (1386-1395); Lucas I. de Órév (1395-1397); Gregorius IV. (1397-1402); Dózsa Marczaly (1404-1423); Ladislaus I. Marczaly (1423-1434); Petrus I. (1438-1457); Adalbertus de Hangács (1457-1466); Joannes V. de Sokol (1466-1493); Lucas II. (1493-1500); Nicolaus II. de Chák (1500-1514), ucis de răsculații lui Gheorghe Doja în apropiere de Nădlac; Franciscus I. de Csahol (1515-1526), mort în bătălia de pe câmpia de la Mohács alături de Ludovic al II-lea al Ungariei, de alți șase episcopi, de Peter Perenyi guvernatorul Banatului în lupta împotriva turcilor; Joannes VI. Gervan de Musina (1526-1529); Joannes VII. de Bonzagno (1532-1537); Franciscus II. Ugodi (1540-1550); Joannes VIII: Barlabási de Héderfája (1550-1552).

Ultimii doi episcopi, prin însăși problemele legate de numirile și chiar păstoririle lor, nu intru totul clare sau tihnite, reflectă situația dezastroasă a diecezei după anul 1526. Dieceza există încă, însă păstorii ei nu prea mai puteau rezida la Cenad datorită amenințărilor otomane. Conducerea ei a exercitat-o practic eremitul paulin, devenit cardinal, Georg Utjesenovich-Martinuzzi, care ocupa și funcțiile de prim-ministru, conducător al armatei și guvernator în Ungaria acelor tulburi zile.

Ultimele sale măsuri au fost practic menite să salveze din mâinile turcilor ultimele vestigii ale Ungariei, și să întârzie pustiirea țării. După asasinarea sa la 17 decembrie 155126 otomanii vor ocupa efectiv teritoriul diecezei de Cenad, începând astfel cea mai nefastă și mai dezastroasă perioadă a istoriei Diecezei de Cenad. Izvoarele istorice mai vorbesc încă în prima jumătate a secolului al XVI-lea despre Capitul Catedral de Cenad ca despre o prezență importantă în viața Cenadului și a Banatului, din punct de vedere spiritual, cultural și chiar economic. Astfel, în decenile tulburi ce au precedat căderea Banatului sub stăpânirea otomană (1552), Capitul de Cenad beneficiatul mai multor proprietăți funciare, avea în grija să înzestrare și plata a două sute de călăreți care aveau sarcina de a contribui la apărarea cetății episcopale de pe Mureș. Tot în aceste decenii sunt menționați primii protestanți la Cenad. Astfel, în 1529 Tânărul Valentinus Török, student de confesiune protestantă, într-un timp de mari frământări pentru cetate, datorate mai ales atât de amenințătoarei puteri otomane, reușește să spolieze catedrala episcopală de Cenad de bunurile ei de preț. Între anii 1537-1550, comandantul cetății Cenad, Casparus

Perusics reușește să restabilească ordinea în cetate, oprind jafurile și spolierea Bisericii de orice bunuri ale ei. Măsura era însă tardivă, având în vedere ceea ce va urma. Însuși Capitul Catedral de Cenad va dispărea o dată cu cucerirea orașului episcopal pentru mai bine de 173 de ani, membrii săi plecând în pribegie.

III. Momentul Mohács (1526) și urmările sale în viața religioasă din Banat în perioada ocupației otomane (1552-1716).

Perioada ulterioară bătăliei de la Mohács din 29 august 1526, urmată imediat de asedierea și ocuparea Budei la 11 septembrie a aceluiași an, se va solda cu un veritabil dezastru pentru lumea creștină apuseană prin desființarea regatului maghiar, turci neștiind decât în acest mod să rezolve conflictul mai vechi cu regalitatea maghiară. Dieceza Romano-Catolică de Cenad, parte integrantă a regatului Ungariei, va lua parte activ la bătălia de la Mohács, potrivit și cu statutul feudal de mari magnati ai țării al episcopilor acestei provincii. În 1504, dieta de la Buda va hotărî ca fiecare magnat să pună la dispoziția regelui o trupă de 50 de călăreți sau suma de 1500 de guldeni în vederea apărării țării de pericolul turcesc.

Episcopul de Atunci, Francisc de Csahol, va fi unul dintre cei șapte episcopi ai Ungariei care vor participa direct la bătălie, căzând pe câmpul de luptă. Urmașii săi, Joannes Gerwan de Mosina (1526-1529) și Joannes Bonzagno (1529-

1537), se vor implica activ în lupta pentru putere dintre Ferdinand de Habsburg și Ioan Zapolya, nereușind să aducă servicii diocezei în această perioadă tulbere. Încă din timpul lui Bonzagno, trupele turcești au început deja, sub Bali Bei, pașa Belgradului, să distrugă bisericile și să ducă în robie locuitorii satelor bănățene. Tot acum sunt prădate și ultimele valori ale catedralei din Cenad, valori care au reușit să scape în trecut de furia răsculaților lui Doja sau mai devreme de marea năvălire tătară de la 1241. La aceste jefuirile de biserici au contribuit și unii dintre oamenii de încredere ai lui Ferdinand de Habsburg, care îmbrățișaseră confesiunea protestantă ce se răspândea cu repeziciune pe teritoriul diocezei. Importanți de amintit aici sunt Valentin Török, magnatul Petru Perenyi, Georg von Brandenburg sau pastori Ioan Vida, Benedict Abadi, Stefan Kis din Szeged, Christoph Lippai și Sigmund Endredi care au activat ca și clerici protestanți în Timișoara și în Banat.

Drd. Claudiu Călin

(Continuare în numărul următor)

Tomislav Giurici, un cenăzean de dicționar

2006, Phare CBC 2006“, lucrarea intitulată „**D I C T I O N A R - 123 compozitori, dirijori, muzicologi personalități ale culturii muzicale din Banatul istoric**“. Printre cele 123 de personalități se numără și Tomislav Giurici, cenăzeanul care, prin înființarea formației de tamburași „Lale sa Moriša“ (Feciorii de pe Mureș), a dus faima Cenadului peste hotare. Ne permitem a prelua integral textul dedicat lui cica Toma, aşa cum îl cunosc în comună prietenii și apropiații:

„(n. 1936). *Dirijor, compozitor, folclorist, instrumentist primaș/tamburiță (primiță), profesor de istorie și geografie.* Originar din Cenad, bogată vatră folclorică a sârbilor din Banatul românesc, T. Giurici, deși s-a pregătit pentru cariera de profesor pe care a onorat-o timp de cinci ani (1970-1975), a fost irezistibil atras de muzică și viața muzicală. A funcționat 12 ani (1958-1970) în orchestra Ansamblului Sârb de Cântece și Dansuri din Timișoara în calitate de concertmaistru (primaș/tamburiță – primiță). În anul 1973 înființează grupul vocal-instrumental „Feciorii de pe Mureș“ din Cenad cu care promovează folclor sârbesc și românesc. Cu acest grup a realizat înregistrări la Televiziunea Română din București, la Televiziunea din Belgrad, la Radio și Televiziunea din Novi Sad. A fost metodist la Casa Creației Populare (1975-1985), apoi instructor artistic la Casa Municipală de Cultură din Timișoara (1985-1992). În 1981 recuperează pentru viața de concert corul „Sloga“ (Armonia) după o lungă întrerupere a activității acestuia, cor înființat în 1922 de Pera Kostić în alcătuire de cor mixt. Noutățile pe care le aduce acum Tomislav Giurici sunt: alcătuirea formației în exclusivitate pentru voci bărbătești (30 de coriști) și atașarea unei orchestre de tamburași. Susține o bogată activitate concertistică la Timișoara și în diverse localități cu trăitori în majoritate etnici sărbi din județul Timiș (Variaș, Cenei, Diniaș, Cenad, Sânmartinu Sârbesc etc.). Este un fidel apărător al autenticității folclorice, în orchestra sa neadmitând alte instrumente decât cele cu coarde ciupite: tamburași (primiță, terț-primiță, treći-prim, bas-prime), viole, violoncele, contrabasuri fără arcuș. A concertat de asemenea și în Serbia la Banatsko Novo Selo, Vărșet, Zrenjanin, Guča. În repertoriu au figurat lucrări, compozиции, armonizări, prelucrări realizate de Tomislav Giurici: *Nebo je tako tiho (Cerul e atât de senin)*, Što

se bore misli moje? (Cu ce vă zbateți gânduri?), Tamo daleko (Acolo în depărtare), Krećse ladja francuska (Și porni vaporul franțuzesc), Kaži mi kaži (Spune-mi, spune). Corul și-a încetat din nou activitatea în 1992. În anul 2003 preia o mai veche tradiție revigorând corul „Zora“ al Bisericii ortodoxe sârbe din cartierul Mehala/ Timișoara. A publicat în două volume „*Culegere de cântece populare sârbești*“ cca 800 de melodii culese în Banatul românesc și în Serbia, Editura Tempus Timișoara 2007 și 2008. În 1974 i s-a decernat Ordinul „Meritul cultural“ iar în 2007 a fost distins cu Diploma și „Insigna de aur“ decernate de Ministerul Culturii și Diasporei din Serbia, pentru dezvoltarea culturii sârbe în România și cu Diploma Uniunii Sârbe din România ca recunoaștere și prețuire a efortului depus pentru păstrarea tradițiilor folclorice sârbești din România.“

Haiducii au luat vacanță

A căzut cortina peste încă o ediție de campionat, una ceva mai tumultuoasă pentru cenăzeni. Locul 8 ocupat la final nu reflectă valoarea echipei și nu mulțumește nici publicul cenăzean și nici sponsorul echipei. Inconstanța în fața echipelor mici pe teren propriu a dus la clasarea actuală. Cele trei meciuri egale pe teren propriu cu Igriș, Biled și Carani au privat cenăzenii de 6 puncte, iar cu aceste puncte în plus se clasau pe un onorant loc 4, mai aproape de valoarea echipei. Persistă întrebarea care îi frământă pe suporterii și anume care-i valoarea echipei cenăzene când face egal, 3 – 3, cu echipa din Igriș sau atunci când câștigă detașat în fața liderului de serie? Din nou atacul și-a făcut datoria, iar cu cele 96 de goluri este cel mai productiv din serie și ocupă locul 4 din toate cele trei serii ale campionatului județean. Apărarea, cu cele 80 de goluri primite, este din nou printre cele mai slabe din serie.

„Haiducii“ de pe Mureș iau goluri multe de la cei bogăți și apoi se răzbună pe cei săraci, cărora le umplu sacii cu goluri. Prea multă inconstanță între evoluțiile de acasă și cele din deplasare și chiar de la meci la meci. La „zestrea“ dezastroasă a apărării a contribuit și ultimul rezultat al campionatului, acel 0-9 la Periam, la o echipă mai modestă și clasată pe un loc inferior Cenadului.

Dacă n-au fost compleți sau chiar în 11 jucători, puteau fi lipsiți de fair-play să nu se prezinte. Sau la un scor de 0-3 să fi ieșit de pe teren, dar acel 0-9 atârnă ca o piatră de moară la gâtul cenăzenilor și este un motiv de băscălie din partea adversarilor. Cenadul se poate însă mândri cu golgeterul său, Wizhelm, care, cu cele 50 de goluri marcate, este lider detașat al campionatului județean, el marcând pentru cenăzeni peste 50% din golarile date de echipă.

Sper ca la anul viitor să avem o clasare pe podium așa cum este valoarea echipei și raportat la pretențiile puținilor spectatori prezenți la meciurile de acasă.

Gheorghe Anuichi

Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni

Iată că, pe nesimțite, timpul a trecut și ne aflăm din nou la încheierea unui an agricol și la demararea unui nou an agricol. Desigur, încă nu am ajuns la ora bilanțului și fiecare dintre conducătorii asociațiilor agricole face o recapitulare a rezultatelor obținute. Ce este sigur e faptul că rezultatele au fost superioare la toate culturile față de cele ale anului trecut. Din păcate, prețurile de achiziție nu sunt la nivelul așteptărilor. Cu toate acestea, văzut prin prisma producătorilor mari, veniturile au fost mulțumitoare. Din nefericire, ne confruntăm pe de-o parte cu aceleași vechi probleme și anume lipsa spațiilor de depozitare la majoritatea producătorilor, iar pe de altă parte de necesarul de lichiditate pentru începerea unui nou ciclu de producție. Desigur, de acest lucru profită samsarii, care de cele mai multe ori reușesc să impună prețul care le convine.

Ca și lucrări caracteristice perioadei la care ne referim, septembrie și octombrie, desigur că mai există culturi ce trebuie strânse de pe câmp, cum sunt porumbul, floarea-soarelui etc. De asemenea, una dintre lucrările importante este înfințarea culturilor de toamnă și anume pentru cerealele păioase. În condițiile lipsei precipitațiilor pe timpul perioadei de vară, important e să păstrăm în sol orice „brumă“ de precipitații ce mai cad, aceasta realizându-se prin mobilizarea solului prin arătură sau scarificare, urmată de discuiere ori freză, pentru mărunțirea și micșorarea capilarității. Înfințarea culturilor de toamnă se face numai cu semințe tratate cu una dintre substanțele:

Vitavax – 2,5 l/t de semințe, preț 58 lei/l;
Orius – 1,5 kg/t de semințe, preț 79 lei/1,5 kg;
Orius (lichid) – 0,5 kg/t, preț 139 lei/l;

Insecticid + fungicid:

Yunta – 2 l/t, preț 195 lei/l;
Yunta quattro – 1,5 l, preț 280 lei/l;
Celest – 1,5 l/t, preț 337 lei/l.

Produsele mai sus menționate se găsesc la magazinul „Glissando“ din Sânnicolau Mare, situat la intersecția șoselelor spre Arad, respectiv Timișoara. De asemenea, tot pentru campania de toamnă, același magazin mai oferă: îngrășăminte complexe din sortimentul 20:20:0, la prețul de 120 lei/sac sau 15:15:15 la prețul de 123 lei/sac. Azotatul de amoniu este la prețul de 90 lei/sac. Înțînd cont de perioada în care ne aflăm și de faptul că se apropiе perioada de repaos vegetativ la pomii fructiferi, magazinul „Glissando“ oferă spre cumpărare zemă bordeleză gata preparată, la prețul de 44 lei/kg. Reamintim cititorilor

noștri că tratamentul de iarnă la pomii fructiferi se execută cu o concentrație de 3% cu zemă bordeleză.

În grădină se recoltează în această perioadă rădăcinoasele, varza de toamnă, conopida de toamnă. În luna octombrie, în prima decadă se seamănă salata de toamnă și se obține răsad în vederea plantării și, de asemenea, la sfârșitul de lună se plantează ceapa de stufat în vederea obținerii în primăvară de ceapă verde.

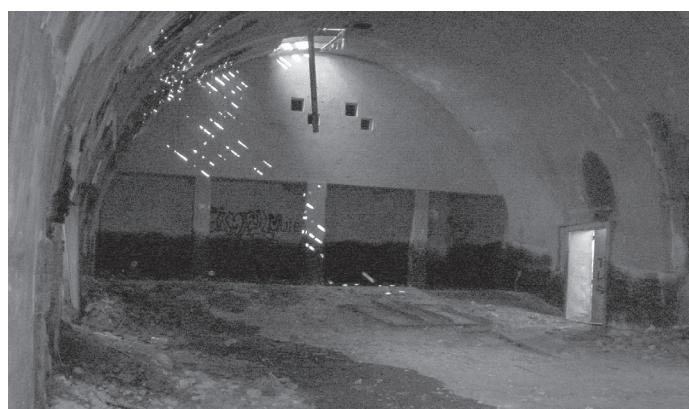
În luna noiembrie se pot începe plantările de toamnă la pomii fructiferi, plantarea lor în această perioadă având rezultate mai bune decât în cazul plantărilor din primăvară. Înainte de intrarea în iarnă, la pomii fructiferi se face o fertilizare cu îngrășăminte complexe în proiecția coroanei, peste care se adaugă mranță, acestea făcându-și efectul în urma precipitațiilor căzute.

Facem precizarea că prețurile amintite mai sus sunt de desfacere cu amănuntul și includ T.V.A.

În speranță că informațiile noastre vă vor fi utile, vă urăm multă sănătate!

Ing. Gheorghe Ivașcu

Clar-obscur de Cenad...

Sus: fostul cinematograf din Cenad, în decembrie 2005.
Jos: Terenul de minifotbal, în august 2013, amenajat pe locul fostului cinematograf. Foto: Dušan Baiski

Prăjitură cu piersici

Cum la Cenad pe timpuri existau multe livezi cu piersici, era și normal că se inventau tot felul de prăjitură cu piersici. Astăzi, vă ofer una dintre aceste rețete. Se poate face și cu mere, prune sau caise. Depinde de gust și de preferința fiecăruia.

Mie, personal, mi se pare mai bună cea cu piersici.

Avem nevoie de:

- 6-7 piersici
- 130 gr. unt + unt pentru uns tava
- 120 gr zahăr tos + 60 gr zahăr pentru blat
- 3 ouă
- 125 gr făină albă
- cremă de vanilie, preparată din plic sau după rețeta proprie; eu am folosit crema Olé de vanilie
- 2 linguriști praf de copt
- puțină sare
- un plic de zahăr vanilat
- tavă de copt 20 X 30 cm.

Curățați piersicile de coajă și tăiați-le felii.

Se unge tava generos cu unt și se presară cele 120 gr zahăr. Se bagă la cuptor preîncălzit la cca 180 ° și se lasă să se caramelizeze.

Scoateți tava din cuptor, amplasați feliile de piersici în caramel și introduceți tava din nou la cuptor, lăsați până se înmoie piersicile.

Între timp, frecați untul cu zahărul, vanilia și sarea, adăugați oule câte unul pe rând, apoi, la sfârșit, făina amestecată cu praf de copt. Puneți aluatul peste piersici, băgați din nou la cuptor până se coace blatul. Scoateți prăjitura coaptă, acoperiți tava cu un platou de prăjitură și răsturnați-o astfel încât să fie cu piersicile în sus. După ce s-a răcit se pune deasupra, peste piersici, budinca de vanilie sau orice altă cremă de vanilie preparată de dumneavoastră. După preferință, se pot pune deasupra cremei de vanilie fulgi de ciocolată sau ornamente din ciocolată topită.

Dacă vreți să folosiți hârtie de copt, atunci trebuie să faceți caramelul separat, într-o oală sau tigaie. Turnați caramelul în tava de copt tapetată cu hârtia de copt și pe margini, pentru că sucul de piesici să nu intre sub hârtie. Pe hârtia de copt nu se poate face caramel.

Cornulete de fântână

Se numesc aşa, fiindcă pe vremuri aluatul era legat într-un șerbet de bucătărie, pus într-o găleată și coborât în fântână. Pe atunci mai existau fântâni cu cumpănă și aluatul stătea peste noapte acolo, la rece.

Ingrediente:

- 600 gr făină
- 1 cub cca. 45 gr de drojdie prospătă
- 50 gr zahăr
- 120 gr unt
- 1 linguriști sare

- 1 plic zahăr vanilat
- 3 ouă
- 0,2 l lapte
- zahăr pentru întins aluat.

Aluat dospit: Amestecați drojdia cu o lingură de zahăr și lapte călduț, adăugați câteva linguri de făină și lăsați totul la dospit. Adăugați restul de ingredient și frământați foarte bine. Trebuie să obțineți un aluat destul de moale. Puneți aluatul într-o pungă de plastic și băgați-l la frigider peste noapte. A doua zi, scoateți aluatul din frigider și împărțiți-l în patru bucăți egale. Aceste bucăți le întindeți pe rând, în aşa fel încât să obțineți un cerc de cca 30 cm. Acum împărțiți fiecare în 16 bucăți (ca un tort). Presărați zahăr pe masa de lucru și rulați fiecare bucăță pe zahărul presărat pentru a obține cornuri. Gata rulate, le mai treceți peste zahăr. Le așezați în tava de copt, lăsați spațiu între ele și le lăsați la dospit într-un loc călduț, ferit de curent.

Se coc în cuptor preîncălzit la 190° C cca 20 minute.

O altă variantă din același aluat. Turnați aluatul din frigider pe masa presărată cu zahăr. Întindeți-l cam la 1 cm grosime. Din aluat tăiați fâșii de cca 3 X 8 cm. Presărați zahăr și nucă măcinată pe ambele părți și rulați ca o buclă.

Descrierea pare foarte complicată, dar vă asigur că merge destul de repede și cornuletele sunt foarte bune.

Pauline Huschitt

Tort Rigo-Jantcsi

Rețeta unui tort mai neobișnuit, dar foarte bun. Nu știu de unde se trage numele sau la ce face referire.

Sursa foto: <http://www.elady.ro/>

Pentru blat:

Frecați 10 gălbenușuri cu 10 linguri de zahăr tos până se face cremă.

Amestecați 4 linguri de pesmet cu 2 linguri de cacao

(Continuare în pag. 11)

Veres Zoltán

(Urmare din pag. 10)

și 6 linguri de făină albă.

Introduceți asta în crema de gălbenușuri.

Bateți 10 albușuri spumă tare și introduceți spuma în aluatul de gălbenușuri.

Coaceți într-o formă rotundă, tapetată la fund, cu hârtie de copt, la ca 170 grade Celsius. Eventual mai puțin, fiindcă e mai bine dacă se coace mai finct. Dar, mă rog, fiecare cupitor coace altfel.

Lăsați-l la răcit în formă. După ce s-a răcit, se scoate din formă și se taie pe două nivele.

Pentru cremă:

Bateți pe aburi până se îngroașă și devin o cremă fină: 6 ouă, 300 grame zahăr tos și 2 linguri de rom (alternativ, 2 fiole de esență de rom și o lingură de apă).

Dizolvați 4 linguri de cacao în 6-7 linguri de apă fierbinte și adăugați la cremă. Mixați până se amestecă bine.

Frecați 100 grame unt moale și adăugați pe rând crema de ou călduță. Lăsați la răcit și mai amestecați din când în când, să nu se separe untul de restul.

Bateți 800 ml frișcă tare.

Frișcă bătută tare se adaugă cu grijă la crema de ou care, între timp, trebuie să fie rece de tot. Amestecați cu atenție, să nu distrugăți structura frișcăi, deci tot luând de jos și întorcând. Să nu folosiți în niciun caz mixerul!

Umpleți blaturile cu crema obținută, ungeți și marginile și faceți un decor după fantzia dumneavoastră.

„Dacă nu găseam cui să le dau...“***Urmare din pag. 12***

am pierderi iarna, fiindcă totul depinde de îngrijire. Foarte mulți udă și iarna cactușii, lucru totalmente greșit, cactușii putrezind. Eu nu am iarna nicio treabă cu cactușii

- Puterea exemplului este cel mai adesea molipsitoare. Căți dintre cei care v-au vizitat grădina s-au... molipsit și, acum, dezvoltă ei însăși la Cenad o grădină botanică personală?

- Nu știu pe nimeni sa se fi molipsit de această „boală“, dar mai sunt mulți iubitori de frumos și implicit de flori. Toți care mi-au văzut curtea și grădina au admirat-o, dar nu știu că și își dau seama ce volum de muncă implică o asemenea colecție.

- Care a fost marea dumneavoastră delizuzie?

- În urmă cu trei ani, am avut aproximativ 200 de puieți de GINKO BILOBA, obținuți cu multă greutate, după ani de încercări fără rezultat. Am reușit cu greu să-i dau unor persoane care păreau a fi interesate, dar, din păcate, nu știu dacă mai există 20 dintre acei puieți. După plantare, și în următorul an aveau nevoie de multă apă, ceea ce eu nu mai puteam face. Oamenii nu știu că respectivul arbore rar are proprietatea de a absorbi o cantitate uriașă de noxe.

- Prin anii '60, străzile Cenadului au înflorit la propriu, prin obligativitatea creării, în spațiul dintre trotuar și sănț, a unui parculeț și a unui gard viu.

Acum, inclusiv pe Strada Principală, hai să-i spunem Calea Timișoarei și Calea Seghedinului, mereu dai de câte-o zonă cu iarba până la brâu. Ce credeți că ar trebui făcut pentru a se schimba în bine mentalitatea cenăzenilor vizavi de aspectul comunei?

- Nu știu ce să spun, dar când văd grădinile transformate în pârloage și cenăzenii cum își cumpără absolut totul, ceapă, cartofi, ouă etc de la marketuri, de multe ori produse importate, mă doare sufletul... Florile sunt mai greu de întreținut, mai ales că ultimile veri au fost toride, însă propunerea mea este de a se planta garduri vii sau arbuști ornamentali, care, pe lângă efectul estetic, rețin o bună parte din poluatori, aceștia din urmă fiind din nefericire tot mai numeroși.

- Care considerați că ar fi rolul școlii cenăzene în educarea copiilor pentru respectul față de natură, respectiv de flori și plante decorative?

- Puțini sunt tinerii care să aibă cel puțin respect, darămite dragoste pentru flori; în jurul prânzului, când pleacă de la școală, trebuie să urmărim ca elevii să nu rupă florile, însă ei le rup, iar după câțiva metri le aruncă pe jos. Școala, dar și părinții trebuie să se implice în atragerea copiilor în activități ce implică creșterea și îngrijirea florilor, a spațiilor verzi.

- Femei colecționare vezi foarte rar, inclusiv în domeniul botanic. Ar fi posibil ca la Cenad, o dată pe an, să se organizeze o expoziție comună a colecționarilor cenăzeni? Să zicem de cactuși, cărti poștale ilustrate, porumbei etc. etc. ?

- Da, sunt destui colecționari în Cenad, astfel încât să poată fi organizată o expoziție.

- În final, ce le doriți consătenilor dumneavoastră?

- Le doresc cenăzenilor mei dragi multă sănătate și putere de muncă, pentru a face din comună noastră cea mai frumoasă din zonă, și să nu uite faptul că, respirând aer mai curat și hrănindu-se sănătos, cu ceea ce au ei în grădină și curte, le prelungesc durata de viață și vor avea mai puține suferințe. De asemenea, pe cei care suferă de singurătate, depresie etc. îi sfătuiesc la modul cel mai serios să planteze flori, pe care să le îngrijească afectuos și, cu siguranță, vor fi răsplătiți pe deplin.

„Dacă nu găseam cui să le dau, le puneam în cutii, în fața farmaciei”

Interviu cu dna Rodica Pitic, farmacistă la Cenad

- Stimată doamnă Rodica Pitic, aveți la domiciliu o adevărată grădină botanică. De unde această mare dragoste față de flori?

- Încă din copilărie am îndrăgit florile, crescând printre flori, mama mea fiind o mare iubitoare de flori,

ea preferând însă mușcatele și daliile, apoi diversificând gama până la cactuși. Nu exista un drum făcut la Timișoara fără a se întoarce măcar cu o floare. Cred că nu există vreun cenăzean get-beget care să nu-și amintească de vitrina plină de mușcate de la „Dreana“ (poreclă ce derivă de la prenumele străbunicii mele, Adriana). Determinant și pentru alegerea profesiei mele a fost tot regnul vegetal, natura cu toate minunățile ei. De pe atunci cutreieram pădurea, câmpurile, întorcându-mă cu buchete de flori, mai apoi cu plante medicinale. Studentă fiind la Cluj, oraș cu o splendidă grădină botanică, mi-am îmbogățit cunoștințele, făcând rost de flori mai puțin cunoscute, apoi, după deschiderea granițelor în 1990, am achiziționat o mare parte din ele de la vecinii noștri maghiari. Nu a fost loc pe care l-am vizitat fără a mă întoarce măcar cu o floare, o plantă ornamentală.

- Întreținerea unei asemenea colecții presupune multă muncă. Cum vă împărțiți între obligațiile profesionale și hobby?

- Într-adevăr, este foarte multă muncă, dar când e făcută cu placere, nu mai pare aşa grea. Pentru mine este

o placere să lucrez printe plante, dar la ora actuală, aveți dreptate, a devenit întrucâtva obosită, eu tot adunând și acum nemiavând puterea de odinoară. În ultimii ani, am mai dat o parte din ele, în special dintre cele de dimensiuni mari (aveam cactuși de 20-30 de ani), dar și plante mai mici, în special la transplantare, când le divizam (nu aruncam absolut nimic, dacă nu găseam cui să le dau, le puneam în cutii, în fața farmaciei și întotdeauna se găsea cineva interesat de ele). În altă ordine de idei, profesia mi-o fac ziua, iar dis-de-dimineață și seara până după miezul nopții (în special în zilele călduroase), mă ocup de curte și grădină. Din primăvară până în toamnă eu „nu am“ televizor, ci doar pe prietenul meu, radioul, care se află alături de mine.

- Aveți o impreionantă colecție de plante de interior, cărora iarna li se adaugă și cactușii. Cum reușiți să treceți prin iarnă fără pierderi?

- Perioada cea mai grea este toamna, atunci când plantele trebuie duse în interior, atât pentru volumul de muncă, cât și pentru a le găsi locul potrivit. Unele au nevoie de temperaturi de 8-10 grade Celsius, altele de aproximativ 20 grade și lumină mai multă. În general, nu

A consemnat: Dušan Baiski

(Continuare în pag. II)

Publicație realizată cu sprijinul Consiliului Local Cenad și al Primăriei comunei Cenad, județul Timiș (www.cenad.ro)

Colegiul de redacție: Gheorghe Anuichi, Dušan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Milenco Iancov, Lucian Oprea, Ion Savu

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine exclusiv autorilor.

Materialele se pot trimite prin e-mail: redactia.cenazeanul@gmail.com Anonimele nu se iau în considerare.

Tipografia ArtPress, str. Cermenă 1, Timișoara 300110, tel. 0256 293 809, fax 0256 293 975.

ISSN 1222-5843